

Toimintakertomus 30.4.2019–15.6.2020

Laatinut pysyvä sihteeri
Mats Gyllenberg

Kulunut toimintavuosi on ollut monin tavoin poikkeuksellinen. Kesällä ja syksyllä 2019 seura tarjosi monipuolista ja laadukasta tieteellistä ohjelmaa, joka koostui symposiumeista ja kollokvioista. Lisäksi seuran jäsenet kokoontuivat perinteisiin kuukausikokouksiin. Ohjelman oli määrä jatkua yhtä tiiviinä koko kevätkauden, mutta nopeasti levinnyt koronaepidemia peruutti kaikki suunnitelmat äkillisesti maaliskuun 2020 alussa.

Suomi on kokenut paljon pahempiakin kriisejä kuin covid-19-epidemian, mutta harvoin ulkoiset olosuhteet ovat vaikuttaneet Tiedeseuran toimintaan yhtä paljon kuin nyt. Ennen tätä vuotta Tiedeseura ei ole joutunut kertaakaan peruuttamaan kuukausikokouksiaan muulloin kuin sisällis- ja talvisodan aikana. Tänä vuonna vuosijuhla, joka olisi järjestetty 29. huhtikuuta, peruutettiin ensimmäistä kertaa. Vuonna 1918 vuosijuhlaa siirrettiin vajaalla kuukaudella. Tuolloin vuosijuhla pidettiin 22. toukokuuta – vain viikko sisällissodan päättymisen jälkeen.

Kuten kaikki tiedämme, Suomen hallitus on valmiuslain nojalla asettanut useita rajoituksia hidastaakseen koronaepidemian leviämistä. Niillä on ollut haluttu vaikutus: 1.6.2020 mennessä vain 318 suomalaista on kuollut koronaviruksen seurauksena. Vertailun vuoksi voidaan mainita, että tavalliseen kausi-influenssaan menehtyi 436 suomalaista vuonna 2018.

Marinin hallitus on osoittanut suhtautuvansa paljon myönteisemmin tieteeseen ja tutkimustyöhön kuin Sipilän hallitus. Hallitus on kuunnellut epidemiologian asiantuntijoita ennen kuin se on päättänyt rajoituksista, joilla on puututtu merkittäväällä tavalla kansalaisten perusoikeuksiin. Se on myös asettanut useita tiedepaneeleja, joiden tehtävänä on tukea hallitusta koronakriisin jälkihoidossa. Suomen Tiedeseura on pystynyt vaikuttamaan paneelien kokoonpanoon SoFin kautta (Science Advisory Mechanism of Finland). Paneelien jäsenet eivät edusta taustajärjestöjään, vaan heidät on valittu yksinomaan tieteellisten ansioidensa perusteella. Lisäksi hallitus on myöntänyt Suomen Akatemialle 10 miljoonan euron lisävavustuksen koronaan liittyvään tutkimukseen.

Jopa tiedotusvälineet ovat käyttäneet tieteellistä terminologiaa kuvatessaan koronaviruksen leviämistä. Toistuvasti käytetty käsite on ollut *R_0 eli peruslisääntymisluku* (englanniksi *basic reproduction number*) jota usein on kuitenkin kutsuttu tartuttavuusluvuksi. Valitettavasti käsitettä on yksinkertaistettu enemmän kuin on ollut tarpeen. Lisäksi se on usein sekoitettu *efektiiviseen lisääntymislukuun*, jonka tunnuksena käytetään yleensä symbolia R_E . Sanomalehdissä ja televisiouutisissa on kerrottu R_0 :n tarkoittavan sitä, kuinka monta ihmistä yksi koronaan sairastunut tartuttaa. Tiedotusvälineissä on myös väitetty, että epidemia hiipuu pois, kun tämä luku putoaa alle yhden. Tämä ei kuitenkaan ole mikään tarkka määritelmä, eikä se ole oikea tulkinta siitä, mitä R_0 tarkoittaa. Peruslisääntymisluku kuvaa sitä, kuinka moneen ihmiseen yhden *tyypillisen* tartunnan saaneen henkilön *odotetaan* tartuttavan koko tartuttavuusaikanaan, jos *kaikki muut väestössä olisivat alttiita*. Sana "tyypillinen" ei kuulosta kovin täsmälliseltä, mutta asian ydin on, että R_0 :n matemaattinen määritelmä johtaa myös *tyypillisen tartunnan saaneen henkilön* tarkkaan määritelmään. (Matemaattinen määritelmä on, että R_0 on niin sanotun jälkeläisoperaattorin spektraalisäde. Tämä on samalla jälkeläisoperaattorin suurin positiivinen ominaisarvo.

Tyypilliseksi yksilöksi määritellään R_0 : aan liittyvän ominaisvektorin määrittelemästä jakaumasta poimittu yksilö. Jos R_0 on suurempi kuin yksi, epidemia leviää, muussa tapauksessa ei.

On tärkeää ymmärtää, että R_0 kuvaa tilannetta epidemian alussa. Se on myös suoraan verrannollinen väestön kokoon. Siksi myös R_0 :aa koskevat arviot vaihtelevat maittain. Covid-19-epidemiaa kuvaava R_0 vaihtelee 1,9–5,7 välillä maasta riippuen; tuhkarokon R_0 sijoittuu puolestaan 12–18 välille.

Efektiivinen lisääntymisluku R_E määritellään samalla tavalla kuin R_0 , mutta sitä ei määritellä epidemian alussa vaan eri ajankohtina ottaen huomioon senhetkinen tilanne (kuten kuinka moni on sairastunut, saanut immuniteetin tai on karanteenissa). Viranomaiset yrittävät rajoituksillaan ja muilla toimenpiteillään laskea nimenomaan R_E :n alle yhden eikä suinkaan lukua R_0 .

R_0 on peruslisääntymisluku eikä esimerkiksi tartuttavuusluku. Alfred Lotka ja Loois Dublin ottivat demografiassa vuonna 1925 käyttöön läheistä sukua olevan luvun, jota myös merkitään symbolilla R_0 . Demografiassa R_0 on tyypillisen naisen elinaikanaan synnyttämien tytärien määrä. Merkin R_0 alaindeksi nolla tulee siitä, että Lotka ja Dublin tarkastelivat erään funktion momenteja R_n ja peruslisääntymisluvuksi saadaan arvolla $n = 0$. Lopullisen matemaattisen määritelmänsä epidemiologiassa peruslisääntymisluku R_0 sai Suomen Tiedeseuran ulkomaisen jäsenen Odo Diekmannin vuonna 1990 kirjoittamassa artikkelissa.

Uusi varainhoitaja

Herra Dan-Olof Riska erosi tehtävästään Tiedeseuran varainhoitajana 30.4.2020. Hän on hoitanut tehtävää erittäin ansiokkaasti 14 vuoden ja neljän kuukauden ajan. Tiedeseuran omaisuuden kirjanpitoarvo oli noin 12,7 miljoonaa euroa, kun herra Riska otti varainhoitajan tehtävän haltuunsa 1.1.2006. Vuoden 2019 tilinpäätöksessä summa oli lähes kaksi ja puoli kertaa suurempi: 30,6 miljoonaa euroa. Omaisuuden markkina-arvo on noussut vieläkin enemmän. Tiedeseuran hallitus on myöntänyt Dan-Olof Riskalle seuran hopeamitalin kiitollisuuden osoituksena hyvin tehdystä työstä Tiedeseuran hyväksi. Menettely herra Riskan kutsumiseksi seuran kunniajäseneksi on alkanut.

Herra Riskaa seuraa varainhoitajan tehtävässä herra Niklas Bruun.

Symposiumit ja kollokviot

Tiedeseura on toimintavuotensa aikana järjestänyt kolme symposiumia ja osallistunut kahden muun symposiumin järjestelyihin. Lisäksi seura on järjestänyt kollokvion Helsingin yliopiston matematiikan ja tilastotieteen laitoksen kanssa ja kaksi kollokviota yhteistyössä Suomen Ranskan instituutin ja Ranskan korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatioministeriön kanssa. Kaksi keväälle 2020 suunniteltua symposiumia on ollut pakko siirtää tulevaisuuteen koronaepidemian vuoksi.

Helsingin yliopiston Tiedekulmassa, niin sanotulla Stagella, järjestettiin 13. toukokuuta 2019 symposiumi "Nationalismi tänään". Päivän aikana pidettiin kahdeksan luentoa. Tilaisuudessa puhuivat sekä seuran jäsenet että muut tieteen tekijät. Puheenjohtajana toimi herra Riikonen. Symposiumi onnistui erinomaisesti, ja se houkutteli paikalle yli 60 kuulijaa.

Tiedeseuran kunniajäsen herra Holmström piti 15. toukokuuta 2019 kollokvioesitelmän, jonka nimi oli "The Purpose and Perils of Money Markets – A Contract Theoretic Perspective". Tilaisuus järjestettiin Lars Ahlforsin auditoriossa Helsingin yliopiston Kumpulan kampuksella, ja se oli yleisömenestys 260 kuulijallaan. Ennen luentoa pysyvä sihteeri luovutti herra Holmströmille kunniajäsenen diplomin.

Professori Philippe Sansonetti, joka on Collège de Francen ja Institut Pasteurin mikrobiologian ja tartuntatautien laitoksen prefekti, piti 25.6.2019 luennon "The gut microbiome, from health to disease: revisiting the Koch's postulates. Luento seurasi paneelikeskustelu, johon osallistuivat muun muassa Tiedeseuran herra Knip ja Terveystieteiden- ja hyvinvoinnin laitoksen Mika Salminen. Tapahtuma järjestettiin Säätytalossa yhteistyössä Suomen Ranskan instituutin ja Ranskan korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatioministeriön kanssa.

Uusikaupunki ja Tiedeseura järjestivät yhteistyössä Rauhan symposiumin 8.–9.8.2019 Crusellin kulttuurikeskuksessa Uudessakaupungissa. Symposiumi oli korkean profiilin tapahtuma, johon oli kutsuttu puhujiksi Suomen pääministeri, ulkoministeri, kansanedustaja, kaksi suurlähettilästä sekä Uudenkaupungin johtoa. Tiedeseurasta luennon pitivät herra Meurman, herra Kauppi ja ulkomainen jäsen herra Lutz. Myös Ruotsin kuninkaallisen tiedeakatemian ja Venäjän tiedeakatemian edustajia luennoi symposiumissa.

L'Université Clermont Auvergnen emeritusprofessori Michel Fayol osallistui 28. elokuuta keskustelutilaisuuteen, jonka aiheena oli "Apprendre à Apprendre: de l'écrit dans l'apprentissage de la langue". Tilaisuus järjestettiin Helsingin ranskalais-suomalaisessa koulussa yhteistyössä Suomen Ranskan instituutin ja Ranskan korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatioministeriön kanssa.

Suomen Tiedeseuran ja Göteborgin Kungliga Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället - tiedeakatemian kanssa järjestetyistä yhteisistä symposiumeista on tullut jo perinne. Symposiumit pidetään joka toinen kerta Helsingissä ja joka toinen Göteborgissa. Vuonna 2019 oli Göteborgin vuoro toimia isäntänä. Göteborgin yliopiston päärakennuksessa 14.–15. lokakuuta järjestetyn symposiumin aihe oli "Vårt gemensamma innanhav" (Yhteinen sisämeremme). Keskusteluissa käsiteltiin Itämeren alueen ympäristöä, taidetta, kulttuuria ja uskontoja. Yli kaksikymmentä Tiedeseuran jäsentä osallistui symposiumiin ja kolme heistä piti luennon.

Tiedeseura osallistui perinteisen suuren Nobel-keskustelun järjestämiseen ja toteutukseen Sanomatalon media-aukiolla 22. lokakuuta 2019. Keskusteluun osallistuneista asiantuntijoista voidaan erityisesti mainita professori Peter Johansson, joka valittiin Tiedeseuran jäseneksi myöhemmin samana vuonna. Keskustelu lähetettiin suoratoistona, ja videotallenne tapahtumasta on saatavana Helsingin Sanomien verkkosivuilla.

Tiedeseura järjesti 7.11.2019 symposiumin Helsingin keskustakirjaston Oodin Maija-salissa. Tilaisuuden teemana oli "Kirjainten tulo", ja päivän aikana käsiteltiin muun muassa nuolenpääkirjoitusta, hieroglyfejä ja Lineaari-B-kirjoitusta. Oodi oli keskeisen sijaintinsa, mutta ennen kaikkea tilaisuuden aiheen puolesta ihanteellinen kohtauspaikka. Sekä Tiedeseuran jäsenet että muut tieteen tekijät pitivät yhteensä yhdeksän luentoa. Yli 70 ihmistä osallistui symposiumiin.

Helsingin yliopiston Think Loungessa järjestettiin 26. marraskuuta Tiedeseuran symposiumi "Valeutiset – demokratian uhka". Tila osoittautui liian pieneksi, koska kyseinen aihe houkutteli paljon enemmän yleisöä kuin paikkoja tai edes seisomapaikkoja oli tarjolla. Tapahtuma striimattiin kuitenkin suoratoistona, ja se on saatavana sekä Tiedeseuran verkkosivuilla että youtube.com-

videopalvelussa. Herra Raivio oli koonnut ohjelman, joka koostui sekä luennoista että paneelikeskustelusta. Helsingin Sanomien toimittaja Marko Junkkari toimi moderaattorina.

Symposiumi "Maailman monet kielet" oli määrä järjestää Unioninkadun juhlasalissa 26.3.2020 ja "Nordiska perspektiv på självstyre" (Pohjoismaisia näkökulmia itsehallintoon) Hanasaaren ruotsalais-suomalaisessa kulttuurikeskuksessa 11.5.2020, mutta molempia oli lykättävä koronaepidemian vuoksi.

Kokousohjelma

Toukokuun kokous ja sitä seuranneet päivälliset järjestettiin vuonna 2019 perinteiseen tapaan Finska Läkaresällskapetin Villa Aikalassa Meilahdessa. Tammikuun 2020 kokous illallisineen järjestettiin puolestaan Turussa Hus Lindman -ravintolassa. Suomi toimi Euroopan unionin puheenjohtajana 1.7.–31.12.2019, minkä vuoksi maan hallitus hyödynsi etuoikeuttaan käyttä Säätytaloa syys-, loka- ja joulukuussa 2019. Tiedeseura järjesti Säätytalon sijaan yleiskokouksensa Tieteiden talossa Kirkkokatu 6:ssa Helsingissä. Marraskuussa 2019 ja helmikuussa 2020 pidetyt kokoukset voitiin kaikesta huolimatta järjestää Säätytalossa. Marraskuun kokous pidettiin kuitenkin Salissa III eikä Salissa XV, jossa Tiedeseura yleensä kokoontuu. Säätytalon ja Tieteiden talon kokousten jälkeen Tiedeseura illasti Helsingin Pörssiklubilla.

Koronaviruksen nopean leviämisen takia pysyvä sihteeri päätti 13.3.2020 puheenjohtajan kanssa keskusteltuaan peruuttaa 16.3. ohjelmassa olleen varsinaisen kokouksen ja siirtää 29.4. pidettävän vuosikokouksen sekä kaksi symposiumia myöhempään ajankohtaan. Se osoittautui oikeaksi päätökseksi, koska jo 16.3. hallitus kielsi valmiuslain nojalla kaikki yli 10 hengen yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset. Myöhemmin Tiedeseura päätti peruuttaa Villa Aikalaaan 18.5.2020 kaavailun kokouksen.

Eduskunta hyväksyi 21.4.2020 poikkeuslain, joka on voimassa 30.9.2020 saakka. Sen mukaan yhdistyksen hallituksen päätöksellä yhdistyksen sääntömääräiset kokoukset voidaan järjestää etäyhteyden tai postin välityksellä, vaikka tätä mahdollisuutta ei olisi mainittu yhdistyksen säännöissä. Tiedeseuran hallitus päätti edellä mainitun lain nojalla, että sen sääntömääräinen vuosikokous pidetään maanantaina 15.6.2020 klo 17 etänä Zoom-verkkoalustaa käyttäen.

Seuran kokouksiin osallistui 41–60 jäsentä – keskimäärin 52 jäsentä. Illallisille osallistui keskimäärin 44 jäsentä.

Seuraavassa lyhyt yhteenveto kokousohjelmasta ja tehdyistä päätöksistä.

20. toukokuuta 2019

Hallitus nimitti herra Riikosen Tieteellisten seurain valtuuskunnan hallituksen jäseneksi ja herra Meurmanin varajäseneksi kolmivuotiskaudeksi 2020–2022.

Hallitus päätti järjestää syksyllä 2019 kaksi symposiumia, "Kirjainten tulo" ja "Valeuutiset – demokratian uhka".

Tiedeseuran vuokralaiset vaihtuvat kauppa-asunnosta osoitteessa Munkkiniemen puistotie 8 A 19. Uusi vuokralainen Lumier Oy tekee tarvittavat maalaustyöt omalla kustannuksellaan, minkä vuoksi sille myönnettiin kahden kuukauden vapautus vuokranmaksusta.

Hallitus päätti jatkossa kutsua kaikki – sekä jäsenet että vieraat – puolisoineen vuosijuhlaan.

Toukokuun kokouksen ohjelma on viime vuosina koostunut neljästä kunkin osaston edustajan pitämästä luennosta. Hallitus teki saadun palautteen perusteella 8.4.2019 päätöksen, jonka mukaan toukokuusta 2019 alkaen kokouksessa pidetään vain yksi pidempi luento. Luennon piti herra Gothóni, ja sen otsikkona oli "Nya rön inom buddhistforskningen i Sri Lanka.

Osastojen ehdotuksesta Tiedeseura valitsi seuraavat henkilöt valintalautakuntiin:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: herrat Leskelä, Hoyer, Kupiainen ja Salmi sekä rouva Stenberg.

Vapaita paikkoja: 2.

Biotieteellinen osasto: rouvat Lindström, Mappes ja Sistonen sekä herra Meri. Vapaita paikkoja: 7.

Humanistinen osasto: herrat Riikonen, Pettersson ja Sihvonen sekä rouva Kervanto Nevanlinna.

Vapaita paikkoja: 4.

Yhteiskuntatieteellinen osasto: herrat Bruun ja Sundberg sekä rouva Widén. Vapaita paikkoja: 4.

12. elokuuta 2019

Hallitus ja julkaisujen toimittajat kokoontuivat suunnitellakseen tulevan vuoden toimintaa.

Hallitus päätti, että Sphinx 2018–2019 julkaistaan myös sähköisesti. Myös Tiedeseuran julkaisemat uudet kirjat julkaistaan sähköisesti "open access" -julkaisuina.

Hallitus päätti, että Tiedeseuran pääpalkintoehdokkaat valitsevat apurahatoimikunnat ehdottavat tulevaisuudessa vähintään kahta palkintoehdokasta, jotka sen jälkeen arvioidaan kahden ulkopuolisen asiantuntijan toimesta. Opettajapalkintoja varten pyydetään ehdotuksia opettajajärjestöiltä kuten ennenkin, mutta palkinnoista ilmoitetaan myös Läraren- ja Opettaja -lehdissä, jotta myös muut koulumaailman toimijat voivat nimetä ehdokkaita. Tiedeseura nimittää palkintolautakunnan, joka tekee hallitukselle ehdotuksen opettajapalkinnon saajiksi.

16. syyskuuta 2019

Pysyvä sihteeri on aiemmin tehnyt päätöksen siitä, että Tiedeseuran kirjasto järjestetään ja luetteloidaan. Hallitus palkkasi Eva-Ida Aminoffin hoitamaan työn.

Hallitus nimitti herra Salmen Magnus Ehrnroothin säätiön apurahatoimikunnan jäseneksi kaudelle 1.1.2020–31.12.2022.

Yleiskokouksessa pidettiin kaksi luentoa. Herra Hytönen puhui aiheesta "Matematiikka, niin ___ abstraktia! (täydennä genetiivillä)", ja herra Sajantila "Mitä muinais-DNA tutkimukset ovat paljastaneet Levänluhdan arkeologisesta mysteeristä".

Matemaattis-fysikaalinen osasto on nimittänyt rouva Eerolan ja herrat Hämäläinen ja Pyykkö E.J. Nyströmin palkintolautakuntaan ja muut osastot ovat nimittäneet lautakuntaan herrat Fortelius, Tarasti ja Collan.

Professori Theodor Homénin palkinto menee vuonna 2020 isänmaan historiaa tutkineelle tutkijalle. Humanistinen osasto on nimittänyt palkintolautakuntaan rouvat von Bonsdorff ja Olsson sekä herra Lindénin.

Varainhoitaja ilmoitti eroavansa tehtävästään vuoden 2020 vuosijuhlapäivänä. Varainhoitajan tehtävästä kiinnostuneita jäseniä pyydettiin ottamaan yhteyttä pysyvään sihteeriin.

21. lokakuuta 2019

Hallitus nimitti herra Forteliuksen Tiedeseuran edustajaksi ICSU:n kansalliseen kvartääritutkimuksen komiteaan vuosiksi 2020–2023.

Hallitus päätti jatkaa menestyksestä yhteistyötä Ranskan kanssa Maupertuis-ohjelman puitteissa. Tiedeseuran osuus ohjelmasta on 15 000 euroa vuonna 2020.

Yleiskokous alkoi herra Knipin pitämällä puheella professori Hans Åkerblomin muistoksi. Sitä seurasi Tiedeseuran ulkomaisen jäsenen professori Odo Diekmannin puhe, jonka aiheena oli "The 1927 epidemic model of Kermack and McKendrick: a success story or a tragicomedy?" ja herra Jäntin puhe "Familjebakgrundens betydelse för inkomstfördelningen.

18. marraskuuta 2019

Hallitus nimitti rekrytointiryhmän, johon kuuluvat herra Grönroos, herra Roslin ja pysyvä sihteeri. Sen tehtävänä on haastatella varainhoitajan tehtävään hakeneita ja tehdä ehdotuksia uudeksi varainhoitajaksi.

Yleiskokouksessa pidettiin kaksi luentoa. Rouva Huhtalan luennon nimi oli "Kaivosvero – kuinka soveltaa Hotellingin ja Pigoun oppeja?" ja rouva Remeksen "Keskustelun normit ja tiedolliset hyveet: näkökulmia antiikista".

Kokouksessa valintalautakunnat esittelivät ja perustelivat ehdotuksiaan uusien jäsenten valitsemiseksi. Äänestyksen jälkeen kokouksessa vahvistettiin Tiedeseuran lopullinen ehdotus uusiksi jäseniksi Asian ratkaisu lykättiin seuraavaan kokoukseen. Keskustelujen lopputuloksena hallitusta kehoitettiin laatimaan sääntömuutos, joka mahdollistaisi Suomessa vakituisesti asuvan ulkomaan kansalaisen valinnan varsinaiseksi jäseneksi. Samalla säännöt tulee tarkistaa kokonaisuudessaan.

Tiedeseuran arkistomateriaali talletetaan Kansallisarkistoon. Kokouksessa hyväksyttiin Kansallisarkiston toiveiden mukaisesti ehdotus Suomen Tiedeseuran ja Kansallisarkiston Helsingin toimipaikan (entisen Kansallisarkiston) välillä 15.5.1978 solmitun talletussopimuksen muuttamisesta siten, että Suomen Tiedeseuran arkisto siirtyy Kansallisarkiston omistukseen. Muilta osin sopimus säilyy muuttumattomana.

10. joulukuuta 2019

Hallitus ja osastojen puheenjohtajat kokoontuivat arvioimaan kuluneen vuoden toimintaa ja suunnittelemaan tulevaa.

16. joulukuuta 2019

Hallintokunnan suosituksesta hallitus vahvisti vuoden 2020 toiminta-avustukseksi 0,6 prosenttia Tiedeseuran omaisuuden markkina-arvosta vuoden 2019–2020 vaihteessa.

Hallintokunnan suosituksesta hallitus päätti korottaa apurahojen kokonaissumman 300 000 euroon tai hieman tätä suuremmaksi, jos hakemusten perustelut antavat siihen aihetta.

Yleiskokouksessa rouva Kivistö puhui aluksi aiheesta "Novitas - uutuuden ajatus 1600-luvun lopun latinankielisissä väitöskirjoissa". Sen jälkeen kuultiin rouva Lamberg-Allardtin luento "Livsmedelsberikning för folkhälsan: Case D-vitamin"

Tiedeseura valitsi seuraavat varsinaiset jäsenet:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: Professori Peter Johansson (Helsingin yliopisto) ja akatemiaturkija Kaisa Matomäki (Suomen Akatemia/Turun yliopisto).

Biotieteellinen osasto: Emeritusprofessori Vineta Fellman (Helsingin yliopisto), professori Elina Ikonen (Helsingin yliopisto), professori Kirsi Jahnukainen (HYY/Karoliininen instituutti), professori Hannes Lohi (Helsingin yliopisto), professori Pentti Tienari (Helsingin yliopisto), professori Sampsa Vanhatalo (Helsingin yliopisto) ja akatemiaprofessori Anu Wartiovaara (Suomen Akatemia/Helsingin Yliopisto).

Humanistinen osasto: Professori Camilla Lindholm (Tampereen yliopisto), professori Maria Lähteenmäki (Itä-Suomen yliopisto), professori Jussi Pakkasvirta (Helsingin yliopisto) ja professori Charlotta Wolff (Turun yliopisto).

Yhteiskuntatieteellinen osasto: professori Anne Kovalainen (Turun yliopisto), professori Elina Pirjatanniemi (Åbo Akademi) ja professori Sirpa Wrede (Helsingin yliopisto).

Ulkomaalaiseksi jäseneksi kutsuttiin Ruotsin akatemian pysyvä sihteeri professori Mats Malm (Göteborgin yliopisto).

20. tammikuuta 2020

Hallitus vahvisti Tiedeseuran jakamien palkintojen euromäärän ja Mikael Björnbergin apurahan määrän seuraavasti: Professori E.J. Nyströmin palkinto on suuruudeltaan 30 000 euroa, professori Theodor Homénin palkinto isänmaan historian tutkimiseen 20 000 euroa, Magnus Ehrnroothin kemian palkinto 20 000 euroa, opettajien opettajapalkinnot 5 000 euroa opettajaa kohden koulun saadessa 2 000 euroa ja FT Mikael Björnbergin muistorahaston stipendi 10 000 euroa.

Tiedeseuran kirjaston järjestämisen ja luetteloinnin yhteydessä on käynyt selväksi, että vanhimmat kirjat on entisöitävä (kaikkein vanhimmat ovat 1840-luvulta), jotta ne säilyisivät jälkipolville. Hallitus hyväksyi Museoiden Hankintakeskuksen paperikonservaattorin Anna Aaltosen kirjojen entisöintitarjouksen.

Hallitus hyväksyi Suomen Tiedeakatemioiden uudet ohjeet.

Yleiskokous pidettiin tavalliseen tapaan Turussa. Viime vuoden myönteisen palautteen ansiosta Helsingistä järjestettiin toistamiseen edestakainen linja-autokuljetus Turkuun. Turun kokous oli jälleen yksi toimintavuoden eniten osallistujia keränneistä kokouksista. Åbo Akademin rehtori tarjosi perinteiseen tapaan lasillisen sherryä kokouksen jälkeen, minkä jälkeen jäsenet söivät illallisen Hus Lindman -ravintolassa. Kokouksen aikana kuultiin kolme tieteellistä luentoa. Herra Joan luennon aiheena oli "Medborgaren, lokalsamhället och havet", rouva Sahlgrenin aiheena "Biologisk design – kroppens byggstenar och arkitekter ja herra Wilénin "Elden är lös".

Apurahatoimikuntiin valittiin seuraavat henkilöt:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: herra Gripenberg, herra Keinonen (koollekutsuja) ja rouva Riekkola

Biotieteellinen osasto: herra Bonsdorff (koollekutsuja), rouva Lehesjoki ja herra Romantschuk.

Humanistinen osasto: rouva Kervanto Nevanlinna, rouva Kivistö (koollekutsuja) ja herra Brusila.

Yhteiskuntatieteellinen osasto: herra Bruun (koollekutsuja), rouva Riska ja herra Sundberg.

17. helmikuuta 2020

Hallitus hyväksyi asiantuntijalautakunnan ehdotuksen Magnus Ehrnroothin säätiön apurahojen jakamisesta ja säätiön kemianpalkinnon saajasta. Ehdotus toimitettiin säätiön hallitukselle lopullista päätöstä varten.

Yleiskokous alkoi herra Schröderin pitämällä puheella FT Marja Simonsuuri-Sorsan muistoksi. Sen jälkeen kuultiin kaksi tieteellistä luentoa. Rouva Kalson luennon nimi oli "Unwrapping a few mysteries about pain" ja rouva von Schoultzin "En för alla, alla för en? Konkurrens inom partier: Den utforskade dimensionen av politisk tävlan".

Uudet jäsenet rouvat Fellman, Jahnukainen, Kovalainen, Lindholm, Pirjatanniemi, Wolff ja Wrede sekä herrat Johansson, Lohi, Malm, Pakkasvirta, Tienari ja Vanhatalo vastaanottivat jäsendiplominsa. Rouvat Ikonen, Lähteenmäki, Matomäki ja Wartiovaara olivat estyneet osallistumasta tilaisuuteen. Uudet jäsenet saivat myös Tiedeseuran alkuperäisten sääntöjen näköispainoksen vuodelta 1838, sfinksin kuvalla varustetun solmion tai huivin, Tiedeseuran merkkineulan ja Sphinx-vuosikirjan 2018–2019 sekä Tiedeseuran esitteen. Herra L. Andersson esitti herra Tarastin säveltämän Tiedeseuran fanfaarin "Fanfare, quasi improvisando". Fanfaarin jälkeen tarjottiin kuohuviiniä ja toivotettiin uudet jäsenet tervetulleeksi.

Tiedeseura valitsi yksimielisesti emeritusprofessori herra Bruunin seuran varainhoitajaksi 1.5.2020 alkaen.

Tiedeseura hyväksyi yksimielisesti hallituksen ehdotuksen kutsua rouva Eva Margareta Steinby Tiedeseuran kunniajäseneksi. Asia lykättiin seuraavaan kokoukseen, jossa järjestetään työjärjestyksen mukaan suljettu lippuäänestys.

Professori E.J. Nyströmin vuoden 2021 palkinnon palkintolautakuntaan (biotieteet) valittiin herra Fortelius ja rouvat Lehesjoki ja Sahlgren biotieteelliseltä osastolta ja muilta osastoilta herra Pyykkö (mat-fys), rouva Kervanto Nevanlinna (hum) ja herra Collan (yht).

Professori Theodor Homénin vuoden 2021 fysiikanpalkinnon palkintolautakuntaan valittiin rouva Eerola ja herrat Hämäläinen, Kulmala ja Valtonen.

Vuoden 2020 opettajapalkinnon palkintolautakuntaan valittiin herra Pamilo sekä rouvat Kivistö, Wiedmer ja Stenius.

Vaalivalmistelulautakunnan ei-itseoikeutetuiksi jäseniksi valittiin herrat Hytönen, Grönroos, Panula ja Tarasti.

Kokouksen jälkeen osallistujat nauttivat illallisen Pörssiklubilla. Puheen piti Ruotsin akatemian pysyvä sihteeri herra Malm, joka on seuran vastavalittu ulkomainen jäsen.

16.–20. maaliskuuta 2020

Koronaepidemian vuoksi hallituksen kokous pidettiin sähköpostitse. Yleiskokous peruutettiin.

Hallitus hyväksyi ja allekirjoitti tilinpäätöksen.

Hallitus päätti, että sääntömääräistä vuosikokousta lykätään, ja se pidetään heti olosuhteiden salliessa.

Hallitus hyväksyi apurahatoimikuntien ja palkintolautakuntien tekemät ehdotukset apurahojen ja palkintojen saajiksi ja teki niistä lopullisen päätöksen. Jo pitkään käytäntönä on ollut vahvistaa Tiedeseuran palkinto- ja apurahat vuosikokouksessa hallituksen tekemän esityksen perusteella. Nykyisessä poikkeustilassa, jossa vuosikokousta ei voida pitää säädettyä ajankohtana, hallituksen tulisi silti voida tehdä päätöksiä, erityisesti kiireellisissä asioissa. Apurahaa hakeneille voi koitua hankaluuksia, jos päätös tulee vasta syksyllä. Vuosikokouksessa tehty päätös on käytännössä vahvistanut hallituksen aikaisemman päätöksen vaalivalmistelulautakunnan 28.5.2020 pidetyn kokouksen pohjalta. Siksi hallitus on päättänyt oikeudellista asiantuntemusta kuultuaan tehdä päätöksen tämän vuoden apurahoista ja palkinnosta.

Magnus Ehrnroothin säätiö oli pyytänyt Tiedeseuralta lausuntoa siitä, voisiko säätiö osallistua Metsähovin radioastronomisten välineiden rahoitukseen. Hallitus päätti ilmoittaa Magnus Ehrnroothin säätiölle, että Tiedeseura suhtautuu myönteisesti säätiön tukeen välineiden hankkimiseksi. Pysyvälle sihteerille annettiin valtuudet neuvotella säätiön kanssa avustuksen määrästä siten, että se vastaa säätiön muita merkittäviä avustuksia.

Herra Sundberg valittiin 1.5.2020 alkaen Commentationes Scientiarum Socialium -sarjan toimittajaksi. Hän seuraa tehtävässä herra Bruunia, joka aloittaa varainhoitajan työn 1.5.2020.

Hallitus päätti myöntää herra Riskalle Tiedeseuran hopeamitalin tunnustuksena siitä erinomaisesta työstä, jota hän on tehnyt Tiedeseuran pitkäaikaisena varainhoitajana seuran parhaaksi.

Puheenjohtaja ja pysyvä sihteeri ovat yhdessä päättäneet myöntää hallintokunnan jäsenyydestä 30.4.2020 eroavalle kauppaneuvos Magnus Bargumille Tiedeseuran pronssimitalin hänen merkittävästä panoksestaan tehtävässään.

24. maaliskuuta 2020

Hallitus päätti sähköpostitse myöntää kaikille huhtikuun 2020 vuokran maksusta vapautusta pyytäneille vuokralaisilleen vapautuksen vuokranmaksuvelvoitteesta.

24. huhtikuuta 2020

Hallitus päätti sähköpostitse myöntää kaikille sitä pyytäneille vuokralaisilleen 25 prosentin alennuksen vuokrasta toukokuussa 2020.

18. toukokuuta 2020

Hallituksen kokous pidettiin Zoom-alustaa käyttäen.

Hallitus päätti myöntää kaikille sitä pyytävälle vuokralaisilleen 25 prosentin alennuksen kesä- ja heinäkuun 2020 vuokrasta.

Vuorineuvos Seth Sohlbergin avustussäätiön lahjoituskirjassa sanotaan: "Varojen käytöstä ja jakamisesta päättää yksi valtuuskunta, joka koostuu seitsemästä Tiedeseuran valitsemasta jäsenestä [...]. Jäsenet tulee valita seuran matemaattis-fysikaaliselta osastolta."

Koska lahjoituskirjassa jäsenten lukumäärä on nimenomaisesti määrätty, sitä ei voida jättää huomiotta. Viiden varsinaisen jäsenen ja kahden varajäsenen kokoonpano kunnioittanee lahjoituskirjan määräyksiä. Kun lahjoituskirja allekirjoitettiin vuonna 1917, Tiedeseurassa ei ollut samanlaista osastojakoa kuin tänään. Osastoja oli vain kolme. Siksi seuran ei enää tarvitse noudattaa vaatimusta, jonka mukaan kaikki valtuuskunnan jäsenet tulee valita matemaattis-fysikaaliselta osastolta, varsinkin kun säätiö tukee niin matemaattis-fysikaalisen kuin biotieteellisen osaston alaan kuuluvaa tutkimusta.

Hallitus päätti, että Sohlbergin valtuuskuntaan kuuluu 1.1.2021 alkaen viisi varsinaista jäsentä ja kaksi varajäsentä, jotka kaikki ovat seuran jäseniä, mutta heidän osastoaan ei määritellä. Tiedeseuran hallitus valitsee jäsenet ja heidän varajäsenensä kolmeksi vuodeksi. Jäsen voi toimia valtuuskunnassa kaksi peräkkäistä kolmen vuoden jaksoa. Puheenjohtajaksi vuosiksi 2021–2023 valittiin herra Fortelius. Muut neljä jäsentä ja kaksi varajäsentä valitaan myöhemmin.

Hallitus päätti, että Magnus Ehrnroothin säätiön apurahatoimikunta asetetaan vuosittain ja siihen valitaan palkitsemisvuorossa olevasta aiheesta asiantuntemusta omaavia jäseniä.

Palkintolautakunnan tehtävänä on ehdottaa vähintään kahta ehdokasta palkinnon saajaksi. Tämän jälkeen vähintään kaksi ulkopuolista asiantuntijaa arvioi nämä ehdokkaat, minkä jälkeen hallitus antaa oman esityksensä Magnus Ehrnroothin säätiön hallitukselle.

Hallitus nimitti apurahatoimikuntaan herrat Kupiainen (puheenjohtaja), Saksman ja Stenberg, jotka valitsevat ehdokkaat Magnus Ehrnroothin säätiön vuoden 2021 matematiikkapalkinnon saajaksi.

Hallitus päätti, että sääntömääräinen vuosikokous pidetään Zoomia käyttäen 15.6.2020. Samalla päätettiin lisätä valmisteilla oleviin uusiin sääntöihin kohta, jonka mukaan kokoukset voidaan tulevaisuudessa järjestää virtuaalisesti, jos siihen on olemassa painava syy.

Sääntömääräinen vuosikokous 15.6.2020

Ensimmäistä kertaa Tiedeseuran 182-vuotisen historian aikana seuran vuosijuhla, joka pidetään 29. huhtikuuta, peruttiin. Sääntömääräinen vuosikokous voitiin kuitenkin pitää etäkokouksena Eduskunnan 21. päivänä huhtikuuta 2020 hyväksymän poikkeuslain nojalla. Jäsenillä oli mahdollisuus osallistua kokoukseen myös postitse.

Herra Meurman valittiin uudelleen seuran puheenjohtajaksi ja herra Koskinen varapuheenjohtajaksi. He valitsivat myös seuran hallituksen yhdessä pysyvän sihteerin herra Gyllenbergin ja varainhoitajana toimivan herra Bruunin kanssa. Hallituksen yhdeksänneksi jäseneksi valittiin uudelleen rouva von Bonsdorff.

Kauppaneuvos Magnus Bargum ja rouva Sisula-Tulokas erosivat hallintokunnasta toimittuaan siinä ansiokkaasti, Bargum vuodesta 2012 ja Sisula-Tulokas 2007. Heidän tilalleen ulkopuoliseksi edustajaksi valittiin kauppatieteiden maisteri Patrik Lerche ja Tiedeseuran edustajaksi rouva Österbacka. Herra Grönroos ja kamarineuvos Henry Wiklund valittiin uudelleen. Tiedeseuran sääntöjen mukaan varainhoitaja (puheenjohtaja) ja pysyvä sihteeri ovat itseoikeutettuja hallintokunnan jäseniä.

Tilintarkastaja (B. Nyholm, CGR, varalla Ernst & Young oy) ja toiminnantarkastaja (herra Roslin, varalla herra Carlsson) valittiin uudelleen. Pysyvän sihteerin toimintakertomus ajalta 30.4.2019–15.6.2020 hyväksyttiin. Varainhoitaja esitteli vuoden 2019 varainhoitokertomuksen ja vuoden 2020 menoarvion, jotka hyväksyttiin. Hallitukselle myönnettiin vastuuvapaus.

Kokouksessa vahvistettiin osastojen valitsevat valintalautakunnat:
matemaattis-fyysikaalinen osasto: herrat Kupiainen (puheenjohtaja), Hoyer ja Salmi sekä rouvat Riekkola ja Stenberg,
biotieteellinen osasto: rouvat Lindström (puheenjohtaja), Mappes ja Sistonen sekä herra Meri,
humanistinen osasto: rouvat von Bonsdorff (puheenjohtaja), Heinämaa ja Wolff sekä herra Saarikoski.
yhteiskuntatieteellinen osasto: rouva Widén (puheenjohtaja) sekä herrat Bruun ja Sundberg.

Hallituksen ehdotus uusiksi säännöiksi hyväksyttiin. Asia lykättiin seuraavaan kokoukseen. Uudet säännöt astuvat voimaan, jos ne hyväksytään myös seuraavassa kokouksessa kahden kolmasosan enemmistöllä.

Kokous päätti yksimielisesti kutsua herra Riskan Tiedeseuran kunniajäseneksi. Asia lykättiin seuraavaan kokoukseen, jossa lopullinen päätös tehdään suljetun lippuäänestyksen jälkeen.

Julkaisutoiminta

Tiedeseuran julkaisut tehdään yhdessä sopien Suomalaisen Tiedeakatemian kanssa. Näin ei kuitenkaan toimita *Sphinx*-vuosikirjan eikä sarjojen ulkopuolisten julkaisujen osalta. Luettelo tilattavista kirjoista julkaistaan vuosittain. Herra Janhunen toimitti *Sphinx*-vuosikirjaa ja herra Londen *Bidrag till kännedom av Finlands natur och folk* -sarjaa. Herra Bruun (– 30.4.2020) ja herra Sundberg (1.5.2020–) toimittivat *Commentationes Scientiarum Socialium* -sarjaa ja herra Rikkinen *History of Learning and Science In Finland 1828–1918* -sarjaa. Herra Kajava toimitti *sarjaa Commentationes Humanarum Litterarum*.

Vuoden 2019 painokustannukset toimitus- ja jakelukuluineen olivat 45 261,33 euroa ja myyntituloja saatiin 6 242,93 euroa.

Toimintavuoden 2019–2020 aikana Tiedeseura julkaisi 8 teosta, yhteensä 2 144 sivua:

Bidrag till kännedom av Finlands natur och folk (toim. herra Londen):

Anna Perälä: Tilaomistaja kirja-alalla. Christian Ludvig Hjelt kirjanpainajana, kustantajana ja kirjakauppiaana 1823–1849. 411 sivua

Kristiina Kalleinen: Nils Gustaf Nordenskiöld – Vuorimiehen ja tiedemiehen elämä. 223 sivua

Franciska Sundholm: Wilhelm Ramsay. Livslång vandring i Fennoskandia. 163 sivua

Sophie Holm: Diplomatin ideal och praktik. Utländska sändebud i Stockholm 1746–1748. 225 sivua

Johan Stén ja Peter Holmberg: Att observera, mäta och räkna. Blickar på den matematisk-naturvetenskapliga forskningens historia i Finland. 541 sivua

Commentationes Humanarum Litterarum (toim. herra Kajava):

Ria Berg, Ilkka Kuivalainen, Leena Pietilä-Castrén (ed.): Domus Pompeiana M. Lucretii IX 3, 5.24. The Inscriptions, Works of Art and Finds from the Old and New Excavations. 323 sivua

Heikki Solin: Studi storico-epigrafici sul Lazio antico II, a cura di Heikki Solin. 168 sivua

Sphinx (toim. herra Janhunen):

Årsbok – Vuosikirja – Yearbook 2018–2019, 285 sivua

Erityisen ilahduttavaa on, että Anna Perälän kirja "Tilanomistaja kirja-alalla. Christian Ludvig Hjelt kirjapainajana, kustantajana ja kirjakauppiaana 1823–1849" sai kunniamaininnan Historian Ystävien Liiton kilpailussa "Vuoden 2019 historiateos".

Suomalaisen Tiedeakatemian ja Tiedeseuran yhteisessä julkaisutoimikunnassa Tiedeseuran edustajina toimivat herrat Bruun (puheenjohtaja), Janhunen, Kajava, Londen sekä pysyvä sihteeri.

Tiedeseuran julkaisutoimintaan myönnetty valtionapu oli suuruudeltaan 33 000 euroa vuonna 2019 ja 38 000 euroa 2020.

Hallitus on yhteistyössä Tiedeseuran kirjasarjojen toimittajien kanssa päättänyt, että kaikki uudet kirjat julkaistaan myös digitaalisessa muodossa, lisäksi niiden tulee olla vapaasti saatavilla seuran verkkosivuilla.

Palkinnot ja apurahat

Suomen Tiedeseuran tarkoituksena on edistää tieteellistä tutkimusta. Se tapahtuu muun muassa myöntämällä palkintoja ja tutkimusapurahoja. Palkinnot jaetaan yleensä Tiedeseuran vuosijuhlissa

29. huhtikuuta. Koska vuosijuhla oli peruutettava, palkinnot ja tutkimusapurahat maksettiin vuonna 2020 saajilleen ilman seremoniaa. Kun Tiedeseura voi jatkaa normaalia toimintaansa, palkintojen ja apurahojen saajat huomioidaan juhlavammin Säätytalolla järjestetyssä tilaisuudessa – toivottavasti jo syksyllä 2020.

Professori E.J. Nyströmin palkinto myönnetään tieteellisistä ansioista, ja se jaetaan vuorovuosin Tiedeseuran eri osastoille. Tänä vuonna palkinto (30 000 euroa) myönnettiin Helsingin yliopiston matematiikan professorille Matti Lassasille urauurtavasta ja monipuolisesta inversio-ongelmien matemaattisesta tutkimuksesta sekä teorian sovelluksista muun muassa fysiikkaan ja lääketieteeseen.

Professori Theodor Homénin palkinto jaetaan vuorovuosina joko fysiikan tai isänmaan historian tutkijalle. Tämän vuoden palkinto (20 000 euroa) myönnettiin isänmaan historiaa käsittelevästä tutkimuksesta Turun yliopiston professorille Kirsi Vainio-Korhoselle, joka on monipuolinen ja kansainvälisesti tunnustettu tutkija. Hänen ansiostaan Suomen historian tutkimus on laajentunut kattamaan myös Suomen varhaismodernin ajan ja sukupuolihistorian.

Magnus Ehrnroothin säätiön palkinto myönnetään matematiikan, kemian ja fysiikan tutkijoille vuorovuosin. Vuonna 2020 palkinto (20 000 euroa) myönnettiin atomikerroskasvatuksesta Helsingin yliopiston epäorgaanisen materiaalikemian professorille Mikko Ritalalle.

FT Mikael Björnbergin muistorahaston stipendi myönnetään ensi sijassa "arvostetulle teoreettisen fysiikan ja sen lähialojen" tutkijalle, ja sen sai tällä kertaa FM Matias Mannerkoski Helsingin yliopistosta menestyksekkästä tutkimuksestaan hiukkasfysiikan ja kosmologian raja-alueella. Apurahan suuruus on 10 000 euroa.

Tiedeseura myöntää vuosittain kolme opettajapalkintoa opettajille, joiden opiskelijat ovat jatkaneet menestyksekkäästi yliopisto-opintoja samassa aineessa. Opettajan henkilökohtainen palkintosumma on 5 000 euroa ja koulu palkitaan 2 000 eurolla. Aineet vaihtuvat vuosittain. Tämän vuoden palkinnonsaajat ovat Tanja Ingelin, Kyrksläts gymnasiumin historian, yhteiskuntaopin ja uskonnon lehtori, Mia Mattsson, Jakobstad gymnasiumin historian ja yhteiskuntaopin lehtori ja Minna Saarinen, Tampereen klassillisen lukion fysiikan lehtori.

Vuonna 2020 Tiedeseura jakoi omista varoistaan 50 apurahaa ja tutkimusavustusta, joiden yhteisarvo oli 325 485 euroa. Edellisenä vuonna seura jakoi 43 tiedemiehelle apurahoja 227 715 euron arvosta, joten lisäys on merkittävä. Hallitus teki päätöksen apurahojen määrän nostamisesta hallintokunnan suosituksesta 16.12.2019. Apurahat jakautuivat eri osastoille seuraavasti tänä ja viime vuonna:

	2020	2019
Matemaattis-fysikaalinen osasto:	7 kpl 23 550 euroa	6 kpl 31 631 euroa
Biotieteellinen osasto:	11 kpl 157 500 euroa	13 kpl 99 400 euroa
Humanistinen osasto:	12 kpl 71 030 euroa	12 kpl 50 000 euroa
Yhteiskuntatieteellinen osasto:	9 kpl 33 724 euroa	5 kpl 24 640 euroa
Sohlbergin säätiö:	11 kpl 39 681 euroa	7 kpl 22 044 euroa
Yhteensä	50 kpl 325 485 euroa	43 kpl 227 715 euroa

Maupertuis-ohjelma on Ranskan valtion (Suomen Ranskan instituutti, Ranskan Helsingin-suurlähetystö ja Ranskan korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatioministeriö) ja Suomen Tiedeseuran,

Magnus Ehrnroothin säätiön ja Suomalaisen Tiedeakatemian yhteishanke. Sen kautta myönnetään apurahoja ja avustuksia Suomen ja Ranskan väliseen tutkijavaihtoon sekä näissä maissa järjestettyihin konferensseihin ja symposiumeihin osallistumiseen. Lisäksi avustuksia myönnetään cotutelle-tohtorikoulutettaville. Cotutelle tarkoittaa, että tohtorikoulutettava on kirjoilla sekä ranskalaisessa että suomalaisessa yliopistossa ja suorittaa tohtorintutkinnon molemmissa yliopistoissa. Vuonna 2020 tukea jaettiin 49 000 euroa, josta ranskalaisten rahoittajien osuus oli 29 000 euroa, Tiedeseuran 12 000 euroa ja Tiedeakatemian 8 000 euroa. Lisäksi rahoitettiin kahta cotutelle-tohtorikoulutettavaa, joista Magnus Ehrnroothin säätiö rahoitti toista.

Suomen Tiedeseura hoitaa myös Magnus Ehrnroothin säätiön apurahahakemusten arvioinnin ja tekee esityksen apurahojen myöntämisestä säätiön hallitukselle. Vuonna 2020 Magnus Ehrnrooth -säätiö myönsi noin 1,9 miljoonaa euroa tähtitieteen, matematiikan, fysiikan ja kemian tutkimukseen, mukaan lukien lääketieteellinen kemia. Tähän summaan sisältyy puolet kahden cotutelle-tohtorikoulutettavan rahoituksesta. Lisäksi säätiö osallistui 200 000 eurolla matematiikanopettajien koulutuksen kehittämishankkeeseen.

Tiedeseura tekee tiivistä yhteistyötä Ruth ja Nils-Erik Stenbäckin säätiön kanssa, joka myöntää matematiikan, fysiikan ja kemian tutkija-apurahoja suomalaisille ja ruotsalaisille nuorille tutkijoille. Seuran pysyvä sihteeri on säätiön hallituksen ja asiantuntijalautakunnan jäsen, joka tekee hallitukselle ehdotuksen apurahojen myöntämisestä. Asiantuntijalautakuntaan kuuluu edustaja sekä Tiedeseurasta että Ruotsin kuninkaallisesta tiedeakatemiasta. Seuraavat yhdeksän tutkijaa saivat vuonna 2020 yhteensä 250 000 euroa apurahoja: Jessica Cedervall (lääketieteellinen biokemia, Uppsalan yliopisto), Filip Ekholm (kemia, Helsingin yliopisto), Bobo Feng (kemia, Chalmersin teknillinen korkeakoulu), Fredric Granberg (fysiikka, Helsingin yliopisto), Tom Gustafsson (matematiikka, Aalto-yliopisto), Oscar Henriksson (fysiikka, Helsingin yliopisto), Mathias Nyman (fysiikka, Åbo Akademi), Hjalmar Rosengren (matematiikka, Chalmersin teknillinen korkeakoulu), Marika Sjöqvist (kemia, Åbo Akademi).

Mitalit

Tiedeseuralla on kaksi ansiomerkkiä, hopeinen ja pronssinen mitali. Seuran mitalisääntöjen mukaan pronssimitalin myöntää seuran puheenjohtaja pysyvää sihteeriä kuultuaan. Hopeamitali voidaan myöntää henkilölle, joka on toiminut erityisen ansiokkaalla tavalla Tiedeseuran hyväksi. Hallitus päättää hopeamitalin myöntämisestä. Toimintavuoden aikana mitalin ovat saaneet seuraavat henkilöt:

Herra Riska sai hopeamitalin palveltuaan erityisen ansiokkaasti seuran varainhoitajana neljätoista vuotta.

Kauppaneuvos Magnus Bargum sai hopeamitalin tunnustuksena pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta työstään Tiedeseuran hallintokunnan jäsenenä.

Ulkomainen jäsen professori Odo Diekmann sai pronssimitalin pidettyään arvostetun luennon Tiedeseurassa.

Toht. Mathieu Leporini sai pronssimitalin tunnustuksena merkittävistä ponnisteluistaan Suomen ja Ranskan välisen tutkimusyhteistyön vahvistamiseksi.

Jäsenet

Varsinaisten ja ulkomaisten jäsenten määrä toimintavuoden lopussa oli 400. Kunniajäseniä seuralla on yhdeksän, joista seitsemän on kotimaasta. Varsinaisista jäsenistä 162 on yli 67-vuotiaita, kun taas alle 67-vuotiaita on 118. Eri osastojen ikä- ja sukupuolijakauma käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Osasto	Varsinaiset jäsenet					Ulkomaiset jäsenet	Kunniajäsenet		Yht.
	Yli 67 v.	50–66 v.	Alle 50 v.	Yht.	Naisia		Varsin.	Ulkom.	
Mat.fys.	35	27	3	65	8	35	2	1	100
Biotiet.	47	26	3	76	16	26	1	0	102
Hum.	43	25	5	73	24	36	2	0	109
Yhteisk.	37	25	4	66	16	23	2	1	89
Yht.	162	103	15	280	64	120	7	2	400

Viime vuoden toimintakertomuksessa katsoin vääristyneen ikä- ja sukupuolijakauman olevan ongelma Tiedeseuralle. Olen iloinen voidessani todeta, että naisten määrä on kasvanut 55:stä 64:ään ja että alle 50-vuotiaiden jäsenten määrä on nyt viisitoista, kun viime vuonna heitä oli vain yhdeksän. Nuorin Tiedeseuran jäsen on 34-vuotias nainen, joka valittiin joulukuussa 2019 matemaattis-fysikaalisen osaston jäseneksi.

Tiedeseura hyväksyi 17. helmikuuta yksimielisesti ehdotuksen kutsua rouva Eva Margareta Steinby seuran kunniajäseneksi. Hän on ensimmäinen naispuolinen kunniajäsen seuran 182-vuotisen historian aikana. Koronaepidemian vuoksi lopullista äänestystä ei ole voitu toimittaa, sillä se tulee työjärjestyksen mukaan toimittaa suljettuna lippuäänestyksenä.

Toimintavuoden aikana kuoli neljä varsinaista jäsentä: Hans Åkerblom (19. elokuuta 2019), Johan Järnefelt (21. helmikuuta 2020), Max Engman (19. maaliskuuta 2020) ja Carl-Gustaf Standertskjöld-Nordenstam (28. maaliskuuta 2020). Marja Simonsuuri-Sorsa kuoli jo aikaisemmin, 16. joulukuuta 2018.

Marja Simonsuuri-Sorsa syntyi 28. elokuuta 1939. Hän oli Helsingin yliopiston perinnöllisyystieteen dosentti ja toimi Suomen Akatemian tutkijaprofessorina 1983–1988.

Helsingin yliopiston pediatrian emeritusprofessori ja lääketieteen ja kirurgian tohtori Hans Åkerblom syntyi 25.11.1934. Hän oli yksi lapsuuden diabeteksen tutkimuksen pioneereista Suomessa.

Lääketieteen ja kirurgian tohtori Johan Järnefelt syntyi 14.7.1929. Hän oli lääketieteellisen kemian kärkinimiä, ja hän toimi oman erikoisalansa professorina Helsingin yliopistossa vuodesta 1964.

FT Max Engman syntyi 27.9.1945. Hän toimi Åbo Akademin yleisen historian professorina vuodesta 1985 aina eläkkeelle jäämiseensä saakka vuoteen 2011. Engman toimi Svenska litteratursällskapet i Finland -kirjallisuusseuran puheenjohtajana 2010–2013.

Helsingin yliopiston diagnostisen radiologian emeritusprofessori, lääketieteen ja kirurgian tohtori Carl-Gustaf Standertskjöld-Nordenstam syntyi 16.3.1939. Hänen tutkimuksensa käsittelivät muun muassa gastroenterologista radiologiaa sekä keuhko- ja neuroradiologiaa.

Toimintavuoden aikana kuoli myös ulkomainen jäsenemme Carl Alfred Carlsson (15. maaliskuuta 2020). Carl Carlsson oli Linköpingin yliopiston radiologian emeritusprofessori. Hänet kutsuttiin Tiedeseuran ulkomaiseksi jäseneksi vuonna 1991. Seuran tietoon on tullut myös Eyvind Hugo Wichmannin kuolema 16.2.2019. Eyvind Wichmann oli fysiikan emeritusprofessori Kalifornian yliopistossa Berkeleyssä.

Hallitus ja luottamustehtävät

Tiedeseuran hallituksen kokoonpano toimintavuoden aikana (suluissa varajäsenet):

Puheenjohtaja: herra Meurman
Varapuheenjohtaja: herra Koskinen
Pysyvä sihteeri: herra Gyllenberg
Varainhoitaja: herra Riska
Matemaattis-fysikaalinen osasto: herra Tenhu (rouva Eerola)
Biotieteellinen osasto: rouva Lindströmin (herra Lindholm)
Humanistinen osasto: herra Riikonen (rouva Snellman)
Yhteiskuntatieteellinen osasto: herra Sundberg (herra Collan)
Yhdeksäs jäsen: rouva von Bonsdorff

Toimintavuoden aikana osastojen puheenjohtajina ja varapuheenjohtajina toimivat seuraavat henkilöt:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: herra Leskelä (herra Kupiainen), 1.5.2020 alkaen herra Kupiainen.
Biotieteellinen osasto: rouva Lindström (herra Lindholm).
Humanistinen osasto: herra Riikonen (herra Janhunen), 1.5.2020 alkaen rouva von Bonsdorff (rouva Kervanto Nevanlinna).
Yhteiskuntatieteellinen osasto: herra Bruun (rouva Riska), 1.5.2020 alkaen rouva Widén (rouva Riska).

Vaalivalmistelulautakuntaan on kuulunut pysyvä sihteeri (puheenjohtaja), rouvat Lindström ja Snellman sekä herrat Bruun, Grönroos, Hytönen, Leskelä, Lindholm, Panula, Riikonen, Sundberg, Tarasti ja Tenhu.

Valintalautakuntien kokoonpano oli seuraava:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: herrat Leskelä, Hoyer, Kupiainen ja Salmi sekä rouva Stenberg.
Biotieteellinen osasto: rouvat Lindström, Mappes ja Sistonen sekä herra Meri.
Humanistinen osasto: herrat Riikonen, Pettersson ja Sihvonen sekä rouva Kervanto Nevanlinna.
Yhteiskuntatieteellinen osasto: herrat Bruun ja Sundberg sekä rouva Widen.

Hallintokunnan kokoonpano oli toimintavuoden aikana seuraava: varainhoitaja (puheenjohtaja), pysyvä sihteeri, rouva Sisula-Tulokas, herra Grönroos sekä kauppaneuvos Magnus Bargum ja kamarineuvos Henry Wiklund.

Tilintarkastajana toimi CGR:n Bengt Nyholm ja toiminnantarkastajana herra Roslin. Varatilintarkastajana toimi Ernst & Youngin herra Carlsson.

Palkintolautakuntien ja apurahatoimikuntien jäsenet

Toimintavuoden aikana Tiedeseuran palkintolautakuntien ja apurahatoimikuntien kokoonpano oli seuraava:

Professori E.J. Nyströmin palkinto: rouva Eerola (pj.) ja herrat Collan, Fortelius, Hämmäläinen, Pyykkö ja Tarasti.

Professori Theodor Homénin palkinto isänmaan historian tutkimuksesta: rouvat von Bonsdorff (pj.) ja Olsson sekä herra Lindén.

FT Mikael Björnbergin muistosäätiön apuraha: herrat Enqvist ja Kajantie.

Tiedeseuran omia apurahoja myöntävien apurahatoimikuntien kokoonpano:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: herrat Gripenberg ja Keinonen (koollekutsuja) ja rouva Riekkola.

Biotieteellinen osasto: herrat Bonsdorff (koollekutsuja) ja Romantschuk sekä rouva Lehesjoki.

Humanistinen osasto: herra Brusila ja rouvat Kervanto Nevalinna ja Kivistö (koollekutsuja).

Yhteiskuntatieteellinen osasto: herrat Bruun (koollekutsuja) ja Sundberg sekä rouva Riska.

Magnus Ehrnroothin säätiön apurahatoimikunta: rouva Eerola sekä herrat Gahmberg, Nordlund, M. Lindström ja Salmi.

Sohlbergin valtuuskunta: herrat Ehlers, Fortelius, Mälkki, Stubb ja Westerholm.

Ruth ja Nils-Erik Stenbäckin säätiön asiantuntijalautakunta: herrat Gahmberg ja Riska sekä professori Johan Håstad (Ruotsin kuninkaallinen tiedeakatemia).

Jäsenyydet ulkoisissa organisaatioissa

Suomen Tiedeakatemit on Suomen neljän tiedeakateman yhteistyöelin. Suomen Tiedeakatemioiden ohjausryhmä koostuu näiden neljän tiedeakateman puheenjohtajista. Tiedeseuran edustaja ohjausryhmässä on siten herra Meurman. Pysyvällä sihteerillä on oikeus osallistua ohjausryhmän kokouksiin.

Tieteellisten seurain valtuuskunta (TSV) on merkittävä riippumaton asiantuntijaelin tieteellistä tutkimusta ja tutkimuspolitiikkaa koskevissa kysymyksissä. Valtuuskuntaan kuuluu 282 tieteellistä seuraa ja neljä tiedeakatemiaa. Valtuuskunta saa valtioneuvoston opetus- ja kulttuuriministeriöltä. TSV jakaa tämän valtioneuvoston tieteellisille seuroille julkaisemista, kansainvälistä toimintaa sekä kansallisten ja kansainvälisten tieteellisten konferenssien järjestämistä varten. Tiedeseuraa

edustavat TSV:ssä herra Riikonen (varajäsen herra Meurman) ja pysyvä sihteeri (varajäsen rouva Snellman). Lisäksi herra Bruun on Suomen Lainopillisen Yhdistyksen edustajan varajäsen.

Tiedeseuran jäsenet ovat toimineet myös luottamustehtävissä Suomen Akatemiassa. Vuosina 2019–2021 herra Mickwitz toimii Suomen Akatemian hallituksen varapuheenjohtaja. Rouvat Huhtala ja Snellman sekä herra Hämäläinen ovat tutkimusinfrastruktuurikomitean jäseniä.

Seuran pysyvä sihteeri edustaa Suomen Tiedeakatemiaa EU:n kansallisten tiedeakatemioiden yhteistyöelimessä EASAC:ssä (European Academies Science Advisory Council).

ICSUn kansalliskomiteoissa Tiedeseuraa edustivat herra Tanskanen (geodesia ja geofysiikka), herrat Poutanen ja E. Hægström (tieteellinen radiotutkimus), herra Fortelius (kvartääritutkimus), herrat Fortelius ja Leppäkoski (biologia), herrat Hytönen, Kupiainen, Mattila ja Saksman (matematiikka), herrat Stenberg ja Nordlund (mekaniikka), herra Norkko (meritutkimus), herra Koskinen ja herra Norkko varajäsenenä (napatutkimus), herra Poutanen (tähtitiede), herra Finne (biotieteet), herra Kulmala ja herra Niemelä (Future Earth Finland), herra Lindholm (aivotutkimus), herra Leskelä ja rouva Wiedmer (kemia).

Ruth ja Nils-Erik Stenbäckin säätiön hallituksessa Tiedeseuraa edusti pysyvä sihteeri.

Pysyvä sihteeri edusti Tiedeseuraa vuoden 2021 Tieteen päivien ohjausryhmässä ja herra Sundberg toimi järjestelytoimikunnassa.

Suomen eläin- ja kasvitieteen julkaisutoimikunnan hallituksessa Tiedeseuraa edusti herra K. Donner vuoden 2019 loppuun asti ja herra K. Lindström vuoden 2020 alusta.

Tarkempi luettelo Tiedeseuran edustajista eri tiedejärjestöissä ja yhteisöissä julkaistaan *Sphinx-vuosikirjassa 2019–2020*.

Taloushallinto

Vuosi 2019 oli erittäin hyvä osakemarkkinoilla ja osakkeiden hinnat nousivat merkittävästi. Osa erinomaisesta kehityksestä selittyy osakemarkkinoiden tilapäisellä laskulla vuoden 2018 lopussa. Tiedeseuran osakkeiden markkina-arvo oli 2.1.2020 suuruudeltaan 43 464 186 euroa.

Koronaepidemian aiheuttama osakemarkkinoiden romahdus alensi osakkeiden markkina-arvoa, mutta niiden arvo aleni vain 38 503 687 euroon tarkasteltuna 20. huhtikuuta 2020. Toukokuussa 2020 kurssit alkoivat elpyä ja 26.5.2020 Tiedeseuran osakkeiden markkina-arvo oli 40 348 196 euroa.

Tiedeseura omistaa kymmenen asuntoa ja toimitilaa, joiden kirjanpitoarvo on yhteensä yli 3,8 miljoonaa euroa. Ne ovat kaikki hyvässä kunnossa ja vuokrattuina, mistä seura on saanut vuokratuloja.

Lisätietoa Tiedeseuran taloudesta löytyy tilinpäätöksestä ja varainhoitajan kertomuksesta.

Hallintokunnan neuvot Tiedeseuran hallitukselle taloudellisissa kysymyksissä ovat olleet arvokkaita.

Premium Group on hoitanut Tiedeseuran kirjanpidon ammattimaisesti.

Magnus Ehrnroothin säätiö on nostanut jo kahtena peräkkäisenä vuotena jakamiensa apurahojen määrää. Vuonna 2019 tieteellisen työhön jaettiin 1,9 miljoonaa euroa ja vuonna 2020 siihen jaetaan 2,1 miljoonaa euroa, mille Tiedeseura antaa erittäin suuren arvon.

Toimisto ja kirjasto

Tieteellisten kirjoitusten julkaiseminen on ollut tärkeä osa Tiedeseuran toimintaa vuodesta 1838 eli seuran perustamisesta lähtien. Seura on koonnut laajan kirjaston, jonka vanhimmat kirjat on julkaistu vuonna 1840. Kirjasto on Fabianinkadulle muuttamisen jälkeen ollut epäjärjestyksessä, ja sen vanhimmat niteet ovat olleet huonokuntoisia. Toimintavuoden aikana kirjasto on järjestetty ja kaikista niteistä on laadittu täydellinen luettelo. Työn on tehnyt erittäin ammattimaisesti kauppatieteiden maisteri Eva-Ida Aminoff. Lisäksi vanhimmat niteet on kunnostettu. Työn on tehnyt Museoiden Hankintakeskuksen paperikonservaattori Anna Aaltonen.

Tiedeseura saa säännöllisesti sekä kotimaisilta että ulkomaisilta tieteenharjoittajilta tiedusteluja julkaisemistaan kirjoista ja artikkeleista. Sen vuoksi on palvelus koko tiedeyhteisölle, jos Tiedeseuran aineisto on vapaasti saatavilla ja tehokkaasti haettavissa verkon kautta. Tämän työn toteuttaminen on alkanut, ja sen odotetaan valmistuvan lähiaikoina.

NuDatat Kenneth Lundström vastaa Tiedeseuran IT-järjestelmien ylläpidosta ja käyttötuesta. Tiedeseura on hyvin kiitollinen siitä asiantuntija-avusta, jota olemme häneltä saaneet.

Haluan kiittää omasta ja koko Tiedeseuran puolesta toimiston sihteeriä Ann-Christin Geustia hänen arvokkaasta työstään seuran hyväksi.